

กฎหมายปกครอง

โดย

นายเกียรติภูมิ แสงศศิธร

ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิด หรือ
ความรับผิดชอบอย่างอื่นของหน่วยงานทาง
ปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามมาตรา
๙ วรรคหนึ่ง (๓)

ลักษณะข้อพิพาทตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓)

ลักษณะที่ ๑ : ข้อพิพาทอันเกิดจากการกระทำละเมิดของ
หน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ลักษณะที่ ๒ : ข้อพิพาทอันเกิดจากความรับผิดชอบอื่นของ
หน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

การกระทำละเมิดที่อยู่ใน อำนาจศาลปกครอง ได้แก่

- (๑) ละเมิด จากการใช้อำนาจตามกฎหมาย
- (๒) ละเมิด จากการออกกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น
- (๓) ละเมิด จากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้
ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๔๒๐ บัญญัติว่า “ผู้ใดจงใจหรือมาตรา ๔๒๐
บัญญัติว่า “ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำต่อบุคคลอื่นโดยผิด
กฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี
เสรีภาพก็ได้ ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้น
ทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อตามนั้น”

ละเมิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย

เกิดจากหน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจตามกฎหมายไม่ว่าจะเป็นกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด หรือกฎหมายอื่นโดยการใช้อำนาจดังกล่าวเป็นการกระทำละเมิดต่อบุคคลอื่น

ศาลปกครองสูงสุดว่าเป็นการละเมิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย

ตัวอย่างที่ ๑ กรณีผู้ฟ้องคดีทั้งห้าฟ้องว่าได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากการที่กรมทางหลวง (ผู้ถูกฟ้องคดี) ดำเนินการก่อสร้างทางหลวงพิเศษหมายเลข ๘๑ ตามพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่ที่จะเวนคืน เพื่อสร้างทางหลวงพิเศษหมายเลข ๘๑ สายบางใหญ่-กาญจนบุรี พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยก่อสร้างทางบริการชิดหน้าที่ดินของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ถึงผู้ฟ้องคดีที่ ๓ ซึ่งมีผู้ฟ้องคดีที่ ๕ ประกอบกิจการจำหน่ายยางรถยนต์และบริการตั้งศูนย์ล้อ ซ่อมช่วงล่างบนที่ดินดังกล่าว ทำให้ผู้ฟ้องคดีที่ ๕ ได้รับความเดือดร้อนเสียหายไม่สามารถใช้พื้นที่และอาคารประกอบกิจการได้ดังเดิม จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดเชยค่าสินไหมทดแทน และก่อสร้างทางบริการใหม่โดยไม่ให้ชิดที่ดินของผู้ฟ้องคดีทั้งห้า และมีไต่สวนทาง กรณีจึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครอง อันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ คผ. ๖/๒๕๖๔)

ตัวอย่างที่ ๒ : ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยฟ้องว่า ได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากการที่มหาวิทยาลัย (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) สภามหาวิทยาลัย (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) และอธิการบดีมหาวิทยาลัย (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓) กำหนดอัตราค่าจ้างหรือค่าตอบแทนพนักงานตามประกาศของมหาวิทยาลัยไม่เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี ทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับค่าจ้างในอัตราน้อยกว่าที่มติคณะรัฐมนตรีกำหนดขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามจ่ายเงินค่าจ้างดังกล่าวแก่ผู้ฟ้องคดี เห็นว่า เมื่อผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นพนักงานมหาวิทยาลัย มิได้โต้แย้งว่ามหาวิทยาลัยมิได้ปฏิบัติเกี่ยวกับการจ่ายค่าตอบแทนให้เป็นไปตามที่กำหนดในสัญญาจ้างพนักงานมหาวิทยาลัย หากแต่โต้แย้งว่า การกำหนดอัตราค่าจ้างหรือค่าตอบแทนตามประกาศมหาวิทยาลัยไม่เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี กรณีจึงมิใช่ข้อพิพาทเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ตามสัญญาจ้าง ดังนั้นข้อพิพาทในส่วนที่ขอให้มหาวิทยาลัยจ่ายเงินค่าจ้างหรือค่าตอบแทนในส่วนที่หักไว้คืนให้แก่ผู้ฟ้องคดี จึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อบ. ๔๐๖/๒๕๖๕ (ประชุมใหญ่))

ตัวอย่างที่ ๓ : กรณีฟ้องว่า ได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากการที่
ผู้ใหญ่บ้านบ้านมะขาม หมู่ที่ ๔ ตำบลปรือใหญ่ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓) ชุุดลอกคลอง
ในที่ดินไม่มีเอกสารสิทธิที่ผู้ฟ้องคดีครอบครองทำประโยชน์ การกระทำดังกล่าว
ทำให้ที่ดินที่ผู้ฟ้องคดีครอบครองทำประโยชน์เสียหายไปจากสภาพเดิม จึงนำคดี
มาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ร่วมกัน
ชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดีคำฟ้องในข้อหานี้เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการ
กระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการใช้
อำนาจตามกฎหมายตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาล
ปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่
๘๐๑/๒๕๖๖)

ข้อสังเกต : ศาลปกครองสูงสุดได้วางหลักว่าแม้ผู้กระทำละเมิดจะมีใช้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หากหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมอบหมายให้เอกชนซึ่งอาจเป็นบุคคลหรือนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เป็นผู้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายให้อำนาจไว้ เช่นการก่อสร้างทางหลวงแผ่นดิน ที่กรมทางหลวงจ้างผู้รับจ้างซึ่งเป็นเอกชนดำเนินการก่อสร้าง แล้วปรากฏว่าในระหว่างการก่อสร้าง ผู้รับจ้างได้กระทำละเมิดต่อบุคคลอื่นทำให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหาย กรณีเช่นนี้ถือว่าเป็นความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการก่อสร้างทางหลวงดังกล่าว เป็นผลโดยตรงจากการใช้อำนาจตามกฎหมายของกรมทางหลวง ผู้ถูกกระทำละเมิดสามารถฟ้องกรมทางหลวงต่อศาลปกครองได้ โดยถือเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย ตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๕๙/๒๕๔๖ (ประชุมใหญ่))

ละเมิดจากการออกกฎ คำสั่งทาง ปกครอง หรือคำสั่งอื่น

เป็นการกระทำละเมิดที่เป็นผลมาจากหน่วยงาน
ทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐออกกฎ คำสั่งทาง
ปกครอง หรือคำสั่งอื่น

คำวินิจฉัยศาลปกครองสูงสุดว่าเป็นการละเมิด
จากการออกกฎ คำสั่งทางปกครอง
หรือคำสั่งอื่น

ตัวอย่างที่ ๑ : กรณีฟ้องว่า การที่เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่จังหวัดฯ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓) มีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีที่ ๒ ซึ่งเป็นผู้รับใบอนุญาตครอบครองแร่ที่ ๑/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๑ หยุดกิจการการขุดขนแร่และขนส่งแร่ในพื้นที่ตามใบอนุญาตทำให้ผู้ฟ้องคดีทั้งสองได้รับความเสียหาย โดยผู้ฟ้องคดีที่ ๒ ต้องหยุดการขุดขนแร่และขนส่งแร่จากแหล่งแร่ไปยังโรงโม่หินของผู้ฟ้องคดีที่ ๑ จนเป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ต้องหยุดโรงงานโม่หินเพราะไม่มีวัตถุดิบในการโม่ จึงฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ร่วมกับกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) ชดใช้ค่าเสียหาย กรณีจึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ คส. ๙/๒๕๖๔)

ตัวอย่างที่ ๒ : กรณีผู้ฟ้องคดีทั้งสิบยื่นฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนข้อ ๖ (๓) และ (๔) ของระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ว่าด้วยเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งข้าราชการของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยให้มีผลย้อนหลังตั้งแต่วันที่ระเบียบดังกล่าวมีผลใช้บังคับให้กระทรวงการคลัง (ผู้ถูกฟ้องคดี) และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินถือปฏิบัติต่อสิทธิในการได้รับเงินเพิ่มของผู้ฟ้องคดีทั้งสิบเฝ้าในอัตราเดียวกับผู้มีคุณสมบัติตามข้อ ๖ (๓) (๔) ของระเบียบดังกล่าว และให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดเชยค่าเสียหายจากการกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดีทั้งสิบเฝ้า กรณีจึงเป็นการฟ้องว่าหน่วยงานทางปกครองออกกฎโดยมีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม อันเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายโดยการออกกฎ และการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองอันเกิดจากกฎตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ คร. ๑๔/๒๕๖๔)

ตัวอย่างที่ ๓ : การที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสอง ซึ่งเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดินเห็นว่าการดำเนินการออกโฉนดที่ดินให้แก่ผู้ฟ้องคดีทั้งสองไม่ถูกต้องตามการนำชี้รับรองแนวเขต หรือรูปแผนที่และเนื้อที่ดินในโฉนดที่ดินไม่ตรงตามหลักฐาน น.ส. ๓ ก. เป็นการดำเนินการที่ไม่ถูกต้อง ทำให้ผู้ฟ้องคดีทั้งสองเสียหาย จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้กรมที่ดิน สำนักงานที่ดินจังหวัด และเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด ชดใช้ค่าเสียหาย กรณีจึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากคำสั่งทางปกครองซึ่งอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๕๕๖/๒๕๖๓)

ละเมิดจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่ กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือ ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

เป็นการกระทำละเมิดที่เป็นผลมาจากหน่วยงานทาง
ปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมาย
กำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

ตัวอย่างคดีพิพาทเกี่ยวกับการละเมิดจาก
การละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้
ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้า
เกินสมควร

ตัวอย่างที่ ๑ : กรณีฟ้องว่า การที่ธนาคารแห่งประเทศไทย (ผู้ถูกฟ้องคดี) ไม่กำกับดูแลการประกอบธุรกิจประกันภัยของธนาคารพาณิชย์ ทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหาย เนื่องจากต้องทำประกันชีวิตเพื่อคุ้มครองวงเงินสินเชื่อก่อนธนาคารจึงจะพิจารณาให้สินเชื่อ จึงฟ้องขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดเชยค่าเสียหายเป็นค่าเบี้ยประกันชีวิตคุ้มครองวงเงินสินเชื่อให้แก่ผู้ฟ้องคดี กรณีเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควรตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ คร. ๓๔๕/๒๕๖๓)

ตัวอย่างที่ ๒ : กรณีฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นเจ้าของอาคารตึกแถว โดยอาคารดังกล่าวมีสภาพแตกร้าวและทรุดตัวอย่างหนักจนไม่อาจซ่อมแซมได้ ผู้ฟ้องคดีจึงมีหนังสือร้องขอให้ผู้อำนวยการเขตฯ ทำการรื้อถอนอาคารดังกล่าวหลายครั้ง แต่กรุงเทพมหานคร (ผู้ถูกฟ้องคดี) ใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ดำเนินการรื้อถอนอาคารดังกล่าวล่าช้า ทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเดือดร้อนเสียหาย ไม่สามารถนำที่ดินไปให้บุคคลภายนอกเช่าได้ ผู้ฟ้องคดีจึงยื่นฟ้องขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดใช้เงินค่าเสียหายพร้อมดอกเบี้ยนับถัดจากวันฟ้องคดีเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จให้แก่ผู้ฟ้องคดี กรณีจึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควรตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๕๕๕/๒๕๖๓)

ตัวอย่างที่ ๓ : กรณีฟ้องว่า การที่นายกเมืองพัทยา (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) มีหนังสือปฏิเสธไม่เยียวยาโดยไม่จัดหาสถานที่วางร่มเตียงให้ใหม่เพื่อบริการนักท่องเที่ยวและเยียวยาผู้ฟ้องคดีให้เท่าเทียมกับผู้ประกอบการร่มเตียงรายอื่นที่ได้รับการช่วยเหลือไปก่อนแล้ว เป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเดือดร้อนเสียหาย จึงฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามร่วมกันจ่ายเงินชดเชยค่าชดเชยเงินค่าปรับ และค่าขาดรายได้พร้อมดอกเบี้ยนับแต่วันที่ศาลปกครองชั้นต้นรับคำฟ้องหรือภายในระยะเวลาที่ศาลปกครองกำหนด กรณีจึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายให้ต้องปฏิบัติตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑/๒๕๖๔)

ตัวอย่างที่ ๔ : กรณีฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ครอบครองที่ดินซึ่งไม่มีเอกสารสิทธิได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากการที่ผู้ใหญ่บ้าน ไม่แจกหลักเขตที่ดิน และออกใบเสร็จรับเงินให้แก่ผู้ฟ้องคดี ทำให้ผู้ฟ้องคดีไม่สามารถนำพนักงานเจ้าหน้าที่ทำการเดินสำรวจและทำการรังวัดในที่ดินของผู้ฟ้องคดี เพื่อออกโฉนดที่ดินให้แก่ผู้ฟ้องคดีได้ จึงฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ฟ้องคดี กรณีจึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ ซึ่งอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง ตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๕๓/๒๕๖๔)

คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดที่อยู่ใน อำนาจศาลยุติธรรม

แม้ผู้กระทำความผิดจะเป็นหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ และได้กระทำความผิดจากการปฏิบัติหน้าที่ หากการกระทำละเมิดเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ทั่วไป มิได้เกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย การใช้อำนาจทางปกครอง หรือการดำเนินกิจการทางปกครอง การกระทำนี้ย่อมเป็นการกระทำละเมิดซึ่งอยู่ในอำนาจศาลยุติธรรม

ตัวอย่างคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำ
ละเมิดที่อยู่ในอำนาจศาลยุติธรรม

ตัวอย่างที่ ๑ : กรณีฟ้องว่า ได้รับความเดือดร้อนเสียหาย จากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของเทศบาลฯ (ผู้ถูกฟ้องคดี) ที่ปล่อยให้น้ำขยะไหลออกจากรถบรรทุกขยะทำให้พื้นผิวจราจรเปียกชื้นและมีเศษขยะตกหล่นบนสะพานกลับรถของทางหลวงพิเศษหมายเลข ๙ เป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีทั้งสองประสบอุบัติเหตุ นั้น แม้ผู้ถูกฟ้องคดีเป็นราชการส่วนท้องถิ่นซึ่งถือได้ว่าเป็นหน่วยงานทางปกครองตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และเป็นหน่วยงานของรัฐตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และการที่ผู้ถูกฟ้องคดีมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ที่อยู่ในสังกัดเก็บและขนมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลไปกำจัด ก็ถือได้ว่าเป็นการมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ที่ตามมาตรา ๕๐ (๓) แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ บัญญัติให้ผู้ถูกฟ้องคดีต้องปฏิบัติ แต่หน้าที่ของเจ้าหน้าที่ดังกล่าวในอันที่จะต้องป้องกันมิให้น้ำขยะหรือขยะรั่วไหลหรือหล่นจากรถบรรทุกขนขยะลงบนถนน เป็นเหตุให้ผิวจราจรเปียกชื้นจนผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ไม่อาจจะบังคับรถจักรยานยนต์ที่ขับอยู่บนถนนได้ และประสบอุบัติเหตุในที่สุด ตามคำฟ้องของผู้ฟ้องคดีทั้งสองจึงมิใช่คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ ที่จะอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ หากแต่เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกิดจากการละเลยต่อหน้าที่ที่บุคคลโดยทั่วไปที่ขับรถขนส่งของต้องปฏิบัติ คดีนี้จึงไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ คผ. ๑๖๒/๒๕๖๓)

ตัวอย่างที่ ๒ : การที่เจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลให้คำแนะนำแก่บิดาของผู้ป่วยเกี่ยวกับเอกสารเบิกค่ารักษาพยาบาลตามสิทธิเป็นการปฏิบัติหน้าที่ทั่วไป (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๐๗๙/๒๕๖๖)

ตัวอย่างที่ ๓ : การปฏิบัติหน้าที่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการใช้ระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนและคูกรณีเป็นการปฏิบัติหน้าที่ทั่วไป (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๐๘๒/๒๕๖๖)

ตัวอย่างที่ ๔ : กรณีฟ้องว่า ปลัดจังหวัดฯ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) และเสมียนตราจังหวัดฯ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) หักเงินบำนาญของผู้ฟ้องคดีเพื่อชำระหนี้สหกรณ์เพิ่มขึ้น เป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ งดหรือระงับการหักเงินบำนาญของผู้ฟ้องคดี และให้กรรมการปกครอง (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓) ชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดี นั้น แม้บทบัญญัติมาตรา ๔๒/๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ จะกำหนดให้ผู้บังคับบัญชาในหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่หักเงินเดือนหรือเงินบำนาญของสมาชิกสหกรณ์เพื่อชำระหนี้ให้แก่สหกรณ์ก็ตาม แต่การปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวเป็นไปเพื่อสนับสนุนการจัดตั้งและการดำเนินงานของสหกรณ์ตามที่พระราชบัญญัติดังกล่าวบัญญัติไว้เท่านั้น มิได้มีลักษณะเป็นการใช้อำนาจทางปกครอง หรือดำเนินกิจการทางปกครองแต่ประการใด ประกอบกับการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ หักเงินบำนาญของผู้ฟ้องคดีเพื่อชำระหนี้ให้แก่สหกรณ์ก็เป็นไปตามความยินยอมเป็นหนังสือของผู้ฟ้องคดีที่มอบให้แก่สหกรณ์ไว้เป็นหลักฐาน ซึ่งถือว่าหนังสือความยินยอมของผู้ฟ้องคดีดังกล่าวเป็นข้อตกลงเกี่ยวกับการชำระหนี้ตามสัญญาที่ยึดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์อันเป็นนิติสัมพันธ์ทางแพ่ง ดังนั้น การที่ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่าขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ งดหรือระงับการหักเงินบำนาญของผู้ฟ้องคดี และขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดีจึงมิใช่คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๙๖๕/๒๕๖๖)

ตัวอย่างที่ ๕ : การตรวจรักษาพยาบาลของแพทย์ ตลอดจนการ
ดำเนินการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลของเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาล เป็น
การปฏิบัติหน้าที่ทั่วไป (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๔๕๘/๒๕๖๓ และที่
๓๐๘/๒๕๖๓)

คดีพิพาทเกี่ยวกับความรับผิดชอบอย่างอื่น
ตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓)

ความรับผิดชอบอย่างอื่น

หมายถึง ความรับผิดชอบของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีใช้การกระทำละเมิด และมีใช้ความรับผิดชอบทางสัญญาทางปกครอง แต่เป็นความรับผิดชอบอันเกิดจากการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ หรือจากการออกกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร และก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลหรือบุคคลใด เช่น การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ การรอนสิทธิที่ดินหรือทรัพย์สินที่อยู่ในระบบโครงข่ายพลังงาน ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ การเรียกร้องค่ารักษาพยาบาล ตามพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นต้น

ตัวอย่างคดีพิพาทเกี่ยวกับ
ความรับผิดชอบอย่างอื่นของหน่วยงานทาง
ปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ตัวอย่างที่ ๑ : ข้อพิพาทเกี่ยวกับการจ่ายเงินเพิ่มจาก บำนาญปกติสำหรับข้าราชการส่วนท้องถิ่นที่โอนมาเป็น ข้าราชการกรุงเทพมหานคร ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๕ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ ซึ่งได้ออกหรือพ้นจากราชการก่อนที่มีการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์และวิธีคำนวณเงิน เพิ่มจากบำนาญปกติ ตามข้อ ๓๑ (๒) ของระเบียบ กระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญ ข้าราชการ กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๑๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบฯ (ฉบับที่ ๘ พ.ศ. ๒๕๕๔ ถือเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับความรับผิด อย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอัน เกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณา คดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๕๐๐/๒๕๖๕ (ประชุมใหญ่))

ตัวอย่างที่ ๒ : กรณีผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นพนักงานส่วนตำบลฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (ผู้ถูกฟ้องคดี) ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายจ่ายเงินสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลในการฝากครรภ์และคลอดบุตรของคู่สมรสของผู้ฟ้องคดีตามมาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๕ ประกอบกับข้อ ๔ และข้อ ๑๔ วรรคสอง ของระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลของพนักงานส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๗ อันเป็นการเรียกร้องค่ารักษาพยาบาลซึ่งเป็นสิทธิประโยชน์อย่างหนึ่งของผู้ฟ้องคดี มิใช่เป็นการใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำละเมิดตามมาตรา ๔๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หากแต่เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อร. ๒๔๕/๒๕๖๖)

ตัวอย่างที่ ๓ : กรณีฟ้องว่า สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) จ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้นตามประกาศสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้น กรณีผู้รับบริการได้รับความเสียหายจากการรับวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ หรือโรคโควิด ๑๙ พ.ศ. ๒๕๖๔ ลงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๔ ให้แก่ผู้ฟ้องคดีโดยไม่เป็นธรรม ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้นเพิ่มขึ้นอีก ๑๓๐,๐๐๐ บาท กรณีเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับความรับผิดชอบอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๔๙๐/๒๕๖๖)

ตัวอย่างที่ ๔ : กรณีที่ผู้ฟ้องคดีทั้งสองซึ่งเป็นทายาทโดยธรรมของเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ถูกเวนคืน ฟ้องว่า การทำเรื่องแห่งประเทศไทย (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) และกระทรวงคมนาคม (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) ใช้อำนาจตามกฎหมายเวนคืนที่ดิน แต่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ในที่ดินตามวัตถุประสงค์ของการเวนคืนจึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินที่พิพาทคืนให้แก่ผู้ฟ้องคดีทั้งสอง และให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองร่วมกันหรือแทนกันชดเชยค่าเสียหายเป็นค่าขาดประโยชน์ให้แก่ผู้ฟ้องคดีทั้งสองเป็นรายเดือน นับแต่วันถัดจากวันฟ้องคดีเป็นต้นไปจนกว่าจะโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินคืนแก่ผู้ฟ้องคดีทั้งสองแล้วเสร็จ นั้น เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับความรับผิดชอบอื่นของหน่วยงานทางปกครองอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๑๘๖/๒๕๖๖)